

Міністерство освіти і науки
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Навчально-науковий інститут української філології та журналістики
Кафедра української мови

Дипломна робота
магістра
з теми:

КОНСТРУКЦІЇ З ПРЕДИКАТАМИ ДІЇ: СЕМАНТИКА, ФУНКЦІЇ (на
матеріалі поетичного мовлення Віри Вовк)

Виконала:
здобувач 2 року навчання
освітнього ступеня «магістр» групи Ukr1-M22
спеціальності 014 Середня освіта
(Українська мова і література)
Коваль Максим Андрійович

Керівник: Дзюбак Н.М., кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української мови

Рецензент: Починок Л.І., кандидат філологічних наук,
доцент, завідувач кафедри історії української літератури та
компаративістики

Кам'янець-Подільський – 2023 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ПРЕДИКАТ І ТИПИ ПРЕДИКАТІВ У	
СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРНІЙ МОВІ.....	7
1.1. Поняття предикативності.....	7
1.2. Предикативність і відношення.....	16
1.3. Предикат – основний компонент предикативного сполучення.....	22
1.4. Структурно-граматичні типи предикатів.....	28
1.5. Семантичні типи предикатів.....	35
РОЗДІЛ 2. ФУНКЦІОНАЛЬНО-СЕМАНТИЧНІ	
РІЗНОВИДИ КОНСТРУКЦІЙ З ПРЕДИКАТАМИ	
ДІЇ У ПОЕТИЧНОМУ МОВЛЕННІ ВІРИ ВОВК.....	40
2.1. Значення мовотворчості Віри Вовк для вивчення семантики і функції предикатів.....	40
2.2. Функціонально-семантичні різновиди конструкцій за групами предикатів.....	48
2.3. Семантичні особливості конструкцій з предикатами дії.....	53
2.4. Функціонально-стилістичні особливості конструкцій з предикатами дії.....	57
ВИСНОВКИ.....	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	82

Учений і мовознавець мусить завжди пам'ятати,
що цариця мовознавчих наук – то складня,
основа доброго розвою літературної мови

Іван Огієнко

ВСТУП

Досягнення теоретичного мовознавства останніх десятиліть дозволяють застосувати системний підхід до опису синтаксичних явищ. Цей підхід вимагає розглядати одиниці синтаксису як білатеральні знаки і аналізувати їх у плані системи мови і мовлення, виявляти зразки, за якими утворюються конкретні синтаксичні конструкції, вивчати структуру і семантику цих конструкцій у їх взаємодії і динаміці.

Застосування системного підходу до опису синтаксису речення означає, насамперед, встановлення тих структурних знаків, які лежать в основі конкретних речень – висловлень.

Питання про співвідношення позиційної моделі речення та валентності дієслова також є актуальним у сучасній лінгвістиці, оскільки досі залишається не з'ясованим статус дієслова – предиката, який тлумачиться або як вершинний компонент речення (Ш.Баллі, Є.Курилович, Ф.Міклошич, А.Матезіус, Л.Теньєр, О.О.Потебня, І.Р.Вихованець, А.П. Загнітко, Н.Л.Іваницька та ін.), або як підпорядкований підметові, або як рівновеликий з підметом.

Семантично-елементарним реченням з доповненим валентними гніздами дієслова-предиката, що у своїй смисловій структурі передбачає учасників дії та обставини її перебігу. Такий лінеарний потенціал дієслова-предиката вже на рівні мовної системи відображає його статус як синтаксичного ядра реченнєвої структури, що визначає набір синтаксичних позицій (пов'язаних з дієсловом членів речення) і прогнозує способи їх таксонімічного і морфологічного вираження та оформлення, тобто дієслову-предикату притаманні синтаксичні та морфологічні властивості.

Дієслово-предикат визначає у змістовому плані кількість синтаксичних позицій та прогнозує їх функції. При цьому формально-граматична реченнєва структура є похідною від семантичної. Позиційна модель речення є одиницею мови, а не мовлення. Той, хто знає слова, їх форми і морфеми, той ще не знає мови. Одиницями мови виступають не лише слова, їх форми, морфеми, а й позиційні моделі речення. Речення тому й виступає одиницею мови, що воно становить готову позиційну модель, позиційну структуру.

У позиційній моделі речення пріоритет належить власне-предикативному характерові дієслова. Значне місце у цьому плані займають предикати дії, які ще досі не були спеціальним об'єктом дослідження у функціонально-семантичному аспекті. Тому темою дипломного дослідження ми обрали ***„Конструкції з предикатами дії: семантика, функції (на матеріалі поетичного мовлення Віри Вовк)“***.

З метою повноти дослідження, можливості аналізу функціонування досліджуваних конструкцій у поетичному мовленні матеріалом для дослідження послуговували поетичні твори Віри Вовк, із яких вибрано та закартковано відповідно 230 конструкцій з предикатами дії.

Твори Віри Вовк, як джерело фактичного матеріалу ми обрали не випадково. „Як і в інших поетів „Нью-Йоркської групи“, у Віри Вовк є особлива, надзвичайно близька її світовідчуженню культурна призма, крізь яку вона заломлює образи оточуючого життя”, – зазначає О.Астаф'єв [Астаф'єв О, 42]. Цьому сприяє її неповторний поетичний синтаксис.

Неповнота дослідження функціонально-семантичних груп конструкцій з предикатами дії, відсутність окремих теоретичних праць з цієї проблеми дозволяє зробити висновок про актуальність теми дипломного дослідження.

Метою дипломного дослідження є всебічне вивчення та аналіз функційно-семантичних типів конструкцій з предикатами дії в сучасній українській мові, особливостей їх вживання та функціонування у поетичному мовленні Віри Вовк.

Визначена мета зумовлює розв'язання таких завдань:

1. Розглянути теоретично-наукові питання, пов'язані з особливостями предикатів дії в сучасній українській мові.
2. Скласти предикати сучасної української літературної мови зі структурно-граматичного та семантичного поглядів.
3. Шляхом суцільної вибірки закартувати та проаналізувати конструкції з різними типами предикатів з поетичних творів Віри Вовк.
4. Проаналізувати особливості функціонально-семантичних різновидів конструкцій з предикатами дії.
5. Визначити можливості та умови практичного використання матеріалу дипломного дослідження у практичній діяльності.

Методами дослідження у дипломній роботі є метод контекстуального аналізу, метод описовий та статистичний.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що в ньому вперше зроблено спробу комплексного (функціонально-семантичного) аналізу конструкцій з предикатами дії.

Теоретичне значення дипломної роботи полягає у тому, що у ній комплексно розглядаються структурно-граматичні, семантичні та функціональні типи предикатів в сучасній українській літературній мові.

Практичне значення дипломної роботи. Результати дослідження можуть бути використані в синтаксичних описах структури та семантики предикатів та предикативності у вищих навчальних закладах та школі, при розгляді специфіки предикативності на функціональному рівні у курсі стилістики, а також при розгляді особливостей функціонування речення на заняттях із спецкурсу з питань мовотворчості письменників.

Результати дипломного дослідження пройшли апробацію під час проходження практики у 2022/2023 році (у Кам'янець-Подільському ліцеї №16, на засіданні кафедри української мови Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка у листопаді 2023 року).

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури.

ВИСНОВКИ

Аналіз науково-теоретичних засад структурно-семантичних особливостей конструкцій з предикатами дії та дослідження їх функціонально-стилістичних різновидів у поетичному мовленні Віри Вовк дає підстави зробити такі висновки:

Основною ознакою речення є предикативність – співвіднесення змісту речення з реальною дійсністю. Предикативність ґрунтується на двох типах предикативних відношень: зовнішніх і внутрішніх.

Предикативне відношення утверджує наявність чи відсутність зв'язку предметів чи явищ позамовної дійсності у їх бутті та існуванні.

Рідше вживано в сучасному східнослов'янському мовознавстві термін предикація, або предиккування. Його варто використовувати для позначення позамодального, позачасового, а також позаособового (не пов'язаного з розрізненням учасників і неучасників комунікації) поєднання субстанції з ознакою, суб'єкта з предикатом. Сконструйовані в такий спосіб речення вказують на абстрактно модельовані ситуації, без комунікативних мовленнєвих характеристик, актуалізованих у категоріях синтаксичної модальності, синтаксичного часу, синтаксичної особи й актуального членування речення.

На відміну від закріпленого в сучасному українському мовознавстві поняття предикативність (поширюється на дві синтаксичні категорії — модальність і час або на три категорії — модальність, час і особу) і запропонованного нами терміна надкатегорія актуалізації (з її чотирма категоріями — модальністю, часом, особою й актуальним членуванням речення), які стосуються мовленнєвих виявів речення (тобто висловлення), категорія предикації охоплює семантико-синтаксичні відношення предиката і субстанціальних (зі значенням предметності) синтаксем, передусім синтаксеми у функції суб'єкта. Вона відбиває акт творення семантично елементарного простого речення, що є знаком однієї ситуації. Категорія предикації формує або власне-суб'єктно-пре-дикатні відношення (за

нааявності одновалентного предиката) і суб'єктно-предикатні відношення з додатковою правобічною (об'єктною, адресатною, інструментальною або локативною в їхніх різних комбінаціях) валентністю.

Категорія предикації — це семантико-синтаксична категорія речення, що стосується суб'єктно-предикатних відношень в їхньому абстрагованому від комунікативних категорій модальності, часу, особи й актуального членування речення вияві.

Реальне речення-висловлення в тексті звичайно являє собою три-ядерну структуру, семантико-синтаксичне ядро якої оформлене категорією предикації, формально-синтаксичне ядро — категорією предикативності (у формально-синтаксичному витлумаченні) і комунікативне ядро — надкатегорією актуалізації (з її чотирма складниками: категорією модальності, категорією часу, категорією особи і категорією актуального членування речення).

Із синтаксичними категоріями предикативності і предикації якоюсь мірою перетинається і водночас істотно від них відрізняється категорія предикатності. Вона вказує на значення ознаки в широкому розумінні, охоплюючи такі її різновиди, як дія, процес, стан, якість, кількість, темпоральність, причиновість тощо і формує семантико-синтаксичну структуру речення. Отже, предикатність — семантико-синтаксична категорія речення, властивість предикатного елемента (слова, слова-морфеми та ін.) передавати сукупність значень власне-ознаки (на противагу значенню власне-предметності) і в типових виявах функціонувати в ролі центрального компонента семантико-синтаксичної структури речення.

Семантико-синтаксична категорія предикатності належить до надкатегорій, бо її можна розподілити на менші величини-категорії, своєрідні «підкатегорії», а останні у свою чергу — на грамеми. Її утворюють дві категорії — категорія первинної предикатності і категорія вторинної предикатності. Перша притаманна семантично елементарним простим

реченням, друга — складним реченням і похідним від складних речень семантично неелементарним простим реченням.

Категорія первинної предикатності як складник надкатегорії предикатності являє собою базову категорію семантико-синтаксичної структури елементарних простих речень. Репрезентантами цієї категорії виступають частини мови з предикатною семантикою: дієслова, прикметники, числівники, прислівники. Названі частини мови виконують функцію головного члена семантично елементарних простих речень — присудка у двоскладному простому реченні і головного члена в односкладному простому реченні. Предикатні слова своєю семантико-синтаксичною валентністю структурують семантично елементарні прості речення, де залежними синтаксемами виступають іменники зі значенням власне-предметності (реальної, а не граматичної), напр.:

*Усі мої маски
то мозаїка мого обличчя
я – баня світлого храму
я – темна мряка долини
у темну мряку заливаю землю
купаю землю світлом храму
я – мед і цуката
я – ласка і гріх
я – корінь і крона (Маска).*

У категорії первинної предикатності можна вирізнити п'ять грамем: предикати дії, предикати процесу, предикати стану, предикати якості і предикати кількості. В ієрархії грамем визначальна роль припадає на грамему предикатів дії, характерну ознаку яких становить максимальний вияв валентної сполучуваності з іменниковими синтаксемами.

Категорія вторинної предикатності ґрунтується на семантико-синтаксичній структурі складних речень і похідних від них простих ускладнених (неелементарних) речень. Семантику вторинної предикатності (ознаковості)

в цих конструкціях найвиразніше передають специфічні синтаксичні елементи - синтаксичні слова-морфеми (сполучники, прийменники та ін.), які, об'єднуючи елементарні прості речення в складні або ускладнені конструкції, виконують роль предиката предикатів. Ці синтаксичні елементи є показниками як синтаксичних зв'язків, так і семантико-синтаксичних відношень.

У категорії вторинної предикатності варто вирізнити підкатегорію темпоральності і грамеми причиновості, наслідку, умови, мети, допустовості, відповідності, невідповідності, атрибутивності і под. Ці одиниці мають іншу порівняно з грамами первинної предикатності спеціалізацію.

У синтаксичній системі мови предикатні знаки можуть зазнавати різних морфологічних трансформацій, зберігаючи семантичну (предикатну) їхню якість. Наприклад: на власне-ознаку «білий колір» вказують прикметник *білий*, дієслово *біліти*, прислівник *біло* і навіть іменник *білизна*. Зокрема, в наведеному відприкметниковому іменникові *білизна* морфологічні іменникові категорії відмінка, числа й роду не знівелювали вихідної (предикатно!) семантики якості предмета. Проте з переходом до іменникового морфологічного класу предикатні слова можуть поступово набувати семантики предметності, нейтралізуючи вихідну предикатність, пор. предикатне іменникове слово *сидіння* (процес) і власне-іменникове слово *сидіння* (предмет) із втраченою предикатністю.

Розглянуті синтаксичні категорії речення неоднорідні за своєю природою і стосуються різних аспектів синтаксису або внутрішньо-аспектних відмінностей. Комунікативну надкатегорію предикативності (як стосунок змісту речення до дійсності) пропонуємо назвати надкатегорією актуалізації, яка точніше окреслює характер перетворення речення (реченнєвої схеми) на речення-висловлення, а термін предикативність використовувати у вузькому значенні, для позначення предикативного зв'язку підмета та присудка, тобто зараховувати категорію предикативності до формально-синтаксичних категорій. Семантико-синтаксичні категорії

предикації і предикатності характеризують відповідно суб'єктно-предикатні відношення і властивість предикатних знаків (на противагу власне-предметності) виражати семантику власне-ознаки.

Граматичний центр двоядерного речення складає підмет та присудок. Де є взаємозалежні члени предикативного центру, яких вже досить для того, щоб було речення. Виразником та носієм предикативності є саме присудок.

Існує два принципи виділення типів присудка:

- 1) морфологічний (дієслівний та іменний);
- 2) залежно від способу вираження модально-часових значень (простий, складений, складний).

Функціонально активними у сучасній українській літературній мові є конструкції із предикатами дії.

Серед конструкцій із предикатами дії у аналізованому поетичному мовленні Віри Вовк виділяються предикати дії, які позначають діяльність, породжену діячем.

Предикати дії охоплюють такі лексико-семантичні групи дієслів;

- дієслова із значенням творення, видів діяльності;
- дієслова, що вказують на ступінь інтенсивності дії, спрямованої на об'єкті
- дієслова із значенням переміщення в просторі, які поєднали значення переміщення та конкретної фізичної особи;
- дієслова із значенням руху

Предикати дії характеризуються значною стилістичною активністю, що впливає на функціонально-семантичну структуру синтаксичних конструкцій, а також є одним із основних засобів дієслівної метафоризації.

Функціонально-семантичні різновиди конструкцій із предикатами дії у поетичному мовленні Віри Вовк породжують новий, індивідуально-авторський образний зміст. Прикладами з поетичного мовлення варто ілюструвати вправи з вивчення морфології та синтаксису в школі.

Благословенні Господні твори,

*Первні творіння, яви природи.
Тіла небесні та пори року
Від первотвору вірні закону.
Птахи і звірі, плоди й рослини,
І я, людина, й мій світ людини:
Моя вітчизна, родина й хата,
Юність і старість, праця і свята.
Душі потреби й предвічні болі,
Бо все з Твоєї плине долоні (Молитва Вселенної).*

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андерш Й.Ф. Про співвідношення інтенційної і валентної структур дієслова: На матеріалі української мови. *Українське мовознавство*. 1980. Вип. 8. С. 62-65.
2. Арват Н.М. Про асиметрію простого речення. *Мовознавство*. 1978. № 2. С. 5-12.
3. Астаф'єв О. Що ж творить майстер слова: поезію чи саме буття? (Видіння Михайла Ореста і провідні естетичні тенденції у сучасній ліриці) URL: <https://zolotapektoral.te.ua/що-ж-творить-майстер-слова-поезію-чи-са/>.
4. Булаховський Л.А. Питання синтаксису простого речення в українській мові. / В кн.: Дослідження з синтаксису української мови. Київ: Наукова думка, 1958. С. 74-92.
5. Ващенко В.С. Стилїстика речення в українській мові. Дніпропетровськ: Вид-во ДДУ, 1968. 158 с.
6. Ващенко В.С. Стилїстичні явища в українській мові. Харків: Вища школа, 1958. 171 с.
7. Висоцький А. Прислівники як модифікатори дієслова-предиката й речення. *Українська мова*. 2005. № 4. С. 8-16.
8. Вихованець І.Р., Городенська К.Г., Грищенко А.П. Граматика української мови. Київ: Наукова думка, 1982. 478 с.
9. Вихованець І.Р., Городенська К.Г., Русанівський В.М. Семантико-синтаксична структура речення. Київ: Вища школа, 1983. 247 с.
10. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Київ: Вища школа, 1993. 368 с.
11. Вихованець І.Р. Навколо проблем предикативності, предикації і предикативності. *Українська мова*. 2002. № 1 С. 25-31.
12. Вовк В. Зеніт. Львів: БаК, 2012. 102 с.
13. Гаврилюк Н. Під плахтою неба: поезія Віри Вовк. Дрогобич: Коло, 2019. 168 с.

- 14.Горяний В.Д. Предикативи в українській мові. *УМЛШ*. 1982. № 3. С. 44-47.
- 15.Грищенко А.П. Внутрішня синтаксична організація простого речення. *Синтаксис словосполучення і простого речення*. Київ: Вища школа, 1957. С. 14-16.
- 16.Драгомирецький П.П. Зіставно-типологічний аналіз простих речень з дієслівними предикатами стану. *Мовознавство*. 1990. № 5. С. 49-57.
- 17.Єрмоленко С.Я. Синтаксис і стилістична семантика. Київ: Наукова думка, 1982. 210 с.
- 18.Загнітко А.П. Дієслівні категорії синтагматиці і парадигматиці. Київ: Наукова думка, 1990. 132 с.
- 19.Загнітко А.А. Позиційна модель речення і валентність дієслова. *Мовознавство*. 1997. № 2-3. С. 48-56.
- 20.Загнітко А.П., Теоретична граматика української мови: Синтаксис. Донецьк, 2001. 437 с.
- 21.Загнітко А. П. Теоретична граматика української мови. Морфологія : [монографія]. Донецьк: ДонДУ, 1996. 435 с
- 22.Загнітко А. Український синтаксис: теоретико-прикладний аспект. Донецьк, 2009. 137 с.
- 23.Іваницька Н.Л. Синтаксис простого речення. *Складні випадки аналізу*. Київ: Вища школа, 1983. 52 с.
- 24.Історія української мови: Синтаксис. За ред. А.П. Грищенка. Київ: Наукова думка, 1983. 504 с.
- 25.Карабович Т. Міфопоетика Нью-Йоркської групи: монографія / Відп. ред. Р. Радишевський; наук. консультант О. Астаф'єв. Київ: Талком, 2017. 464 с. (Серія «Студії з україністики». Випуск XXI). URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Karabovych_Tadei/Mifopoetyka_Niu-Yorkskoi_hrupy/.
- 26.Каранська М.У. Синтаксис сучасної української літературної мови. Київ: Вища школа, 1995. 278 с.

- 27.Коваль А.П. Стилїстика сучасної української мови. Київ: 1993. 369 с.
- 28.Ковбаса Н.Л. Вивчення присудка у 7 класі. *УМЛШ*. 1968. № 8. С. 12-18.
- 29.Ковтунович Г.І. Вивчення складеного присудка .*УМЛШ*. 1964. № 11. С. 34-45.
- 30.Культура української мови. За ред. В.М. Русанівського. Київ: Наукова думка, 1990. 450 с.
- 31.Курс сучасної української літературної мови: В 2-х т.; за ред. Л.А. Булаховського. Київ: Вища школа, 1951. Т. 2. 523 с.
- 32.Марченко М.В. Структура синтаксичних категорій. Луцьк, 2001. С. 64-311.
- 33.Масицька Т.Є. Граматична структура дієслівної валентності. Луцьк, 1998. 206 с.
- 34.Мельничайко В.Я. Елементи стилістики на уроках синтаксису. *УМЛШ*. 1957. № 11. С. 23-31.
- 35.Мельничук О.С. Розвиток структури слов'янського речення. Київ: Наукова думка, 1966. 641 с.
- 36.Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах. [М. І. Пентилюк, С. О. Караман, О. В. Караман та ін.]; за ред. М. І. Пентилюк. Київ : Ленвіт, 2005. 400 с.
- 37.Новий тлумачний словник української мови. В 4-х томах. / Укладачі В.В. Яременко, О.М. Сліпущко. Київ: Перун, 1998. 1440 с.
- 38.Огієнко І.І. Складня української мови. Жовкла, 1938. Ч. 1. 126 с.; Ч. 2. 141 с.
- 39.Піскун Г.О. Складний присудок і його структурні типи. *Синтаксична будова української мови*. Київ: Вища школа, 1968. с. 20-34.
- 40.Плиско К. М. Лінгводидактичні основи навчання української мови в середніх закладах освіти. *Педагогічні науки* : [зб. наук. праць]. Херсон : Видавництво ХДПУ, 2002. Вип. 31. С.34–37.
- 41.Плющ М. Я. Вивчення морфології в 5–6 класах : [посібник для вчителя] Київ : Радянська школа, 1988. 168 с.

42. Пономарів О.Д. Стилїстика сучасної української мови. Київ: Вища школа, 1993. 387 с.
43. Практикум з методики навчання української мови. [М. І. Пентилюк, С. О. Караман, О. В. Караман та ін.]; за ред. М. І. Пентилюк. Київ : Ленвіт, 2003. 302 с.
44. Просте речення. Плиско К.М. *Синтаксис української мови із системою орієнтирів для самостійного вивчення*. Харків, 1992. С. 36-81.
45. Рубчак Б. Меандрами Віри Вовк. *Сучасність*. Нью-Йорк, 1981. Вип. 1; 2. С. 32-37
46. Русанівський В.М. Структура українського дієслова. Київ: Наукова думка, 1971. 496 с.
47. Синтаксична будова української мови. Київ: Вища школа, 1968. 230с.
48. Скуратівський Л. В. Пізнавальні завдання з української мови : [посібник для вчителя]. Київ : Радянська школа, 1987. 144 с.
49. Слинько І.І., Гуйванюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної Української мови. Проблемні питання. Київ: Вища школа, 1994. 670 с.
50. Слинько І.І. Інфінітив у функції другорядних членів. *УМЛШ*. 1961. № 6. С. 21-32.
51. Слинько І.І. Парадигматика простого речення української мови (двоскладне речення). *Мовознавство*. 1978. № 3. С. 23-30.
52. Слинько І.І. Парадигматика простого речення української мови (односкладне речення). *Мовознавство*. 1980. № 3. С. 22-29.
53. Слинько І.І. Типи простих речень. *УМЛШ*. 1977. № 9. С. 15-23.
54. Словник української мови. В 11-ти томах. Київ, 1970-1980.
55. Смеречинський. Нариси з української синтакси в зв'язку з фразеологією та стилістикою. Харків 1932. Фотопередрук з післясловом Олекси Горбача. Мюнхен: Український Вільний Університет, 1990. Українські граматики, випуск 8.
56. Сучасна українська літературна мова. За ред М.Я. Плющ. Київ: Вища школа, 1994. 357 с.

57. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис. За ред. І.К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1972. 549 с.
58. Сучасна українська мова. Синтаксис. За ред. О.Д. Пономаріва. Київ: Либідь, 1994. 245 с.
59. Чумаков О.М. Синтаксична структура простого речення. *Мовознавство*. 1988. № 1. С. 70-76.
60. Ярмоленко Т.С. Деякі питання стилістики синтаксису. Київ: Вища школа, 1986. 86 с.
61. Zahničko, Anatolij Panasovyč; Myronova, Halyna. Синтаксис української мови : теоретико-прикладний аспект. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013, pp. 27-33.